

Växjö tingsrätt

Box 81

351 03 Växjö

Datum: 2020-04-02

Vår referens: 2020/572/14.1

Er referens: M 4853-19 4:5

mmd.vaxjo@dom.se

Yttrande över ansökan tillstånd vattenverksamhet, ökat uttag ur Strömmen till bevattningsdamm, Södra Gärdslösa 8:1 samt Övra Bägby 3:3, Kalmar län

SMHI har tagit del av ovan rubricerad ansökan och har följande synpunkter.

Synpunkter avseende påverkan på SMHIs mätstation vid Nedra Bägby

SMHI ska förvalta den svenska hydrologiska infrastrukturen och därigenom inhämta och förmedla kunskaper om landets hydrologiska förhållanden, se 3 §, förordning (2009:974) med instruktion för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, och en del av detta är att genomföra flödes- och vattenståndsmätningar i en stor mängd vattendrag i Sverige.

Vid Nedra Bägby bedriver SMHI kontinuerliga vattenföringsmätningar sedan 1977. Denna station är den enda vattenföringsstationen på Öland och används för flera tillämpningar, bl.a. för bedömning av tillrinningen och belastningen av näringsämnen till Östersjön men även för att bedöma klimatpåverkan. Det är SMHIs bestämda uppfattning att stationen i Nedra Bägby behövs för att kunna bedöma den hydrologiska situationen på kort och lång sikt och att mätstationen är av stor regional betydelse för bedömningar av klimatförändringarnas effekter på hydrologin.

Vattenföringsmätningarna på den aktuella platsen behöver bedrivas på ett sätt så att mätserien kan användas för det den är avsedd. För detta krävs att serien är homogen och så fri som möjligt från mänsklig påverkan. Om homogeniteten i mätserien bryts så kan det få konsekvenser för statistiska underlag och framtida beräkningar baserade på data från stationen.

SMHI - Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, 601 76 NORRKÖPING

Besöksadress Folkborgsvägen 17 Tel 011-495 80 00 Fax 011-495 80 01

SMHI
Stationsgatan 23 6tr
753 40 UPPSALA

SMHI
Sven Källfelts Gata 15
426 71 VÄSTRA FRÖLUNDA

SMHI
Hans Michelsensgatan 9
211 20 MALMÖ

SMHI fick tyvärr aldrig kännedom om den sökandes tidigare anmälan om vattenuttag, varken från sökanden eller från länsstyrelsen i Kalmar, vilket är olyckligt. Hur vattenuttag påverkar SMHIs möjligheter att fortsätta bedriva mätningar på platsen och tillgodose samhället med vattenföringsuppgifter behandlas inte alls i handlingarna. SMHI har heller inte fått frågan om att delta i något samråd, varken nu eller tidigare. Som berörd verksamhetsutövare på platsen borde SMHI ha ingått i samrådskretsen och genom det hade vi kunnat påtala förutsättningarna och vikten av minimal mänsklig påverkan i ett tidigare skede.

Det är SMHIs bedömning att vattenuttag på platsen i stor omfattning påverkar vattendraget, SMHIs mätstation och möjligheten att fortsätta bedriva mätverksamhet på Öland. Konsekvensen av vattenuttag på platsen är att SMHIs hydrologiska underlag kraftigt försämras. Om sökanden kan leverera dagliga vattenuttagsuppgifter från platsen skulle en rekonstruerad mätserie kunna skapas som då skulle kunna användas för att bedöma effekter av ett förändrat klimat. SMHI behöver då kännedom om dagliga uppgifter av alla uttag (oberoende av storlek) från vattendraget uppströms SMHIs mätstation.

I oktober 2018 investerade SMHI dessutom i ny utrustning på mätplatsen för att automatisera insamlingen av data från stationen. Utrustningen består av en ny infrastruktur med ny tryckgivare, logger med mera. Hade SMHI fått kännedom om de tänkta ansökningarna kunde teknikuppgraderingen ha skjutits på framtiden i avvaktan på beslut. Om SMHI inte kan erhålla dagliga vattenuttagsuppgifter från platsen yrkar SMHI på ersättning för kostnader för uppgraderingen på stationen. Kostnader för upprättande av stationen inklusive utrustning samt eventuella avvecklingskostnader uppgår till cirka 120 000 kr. SMHI avser inte kräva ersättning för upprättande av ny station på annan plats utan endast för SMHIs kostnader för mätstationen inklusive avveckling. Detta alternativ skulle dock medföra att Öland skulle sakna vattenföringsmätningar. Baserat på SMHIs hydrologiska expertis så är det inte troligt att det går att hitta en annan lämplig mätplats på Öland.

Övriga synpunkter på ansökan

Tillsammans med Borgholms Energis uttag blir uttaget från Strömmen mycket stort. SMHI uppskattar det till ca 10 % av totalt vattenflöde under ett medelår. En samlad bedömning av vattenbudgeten för Strömmen behöver därför göras där hänsyn tas till båda uttagen och relaterar till uppmätta vattenflöden vid vattenföringsstationen vid Nedra Bägby. Uttagen kan resultera i sänkta högflödestoppar vilket påverkar hydrologin nedströms platsen. Detta kan undvikas i någon mån genom att begränsa det maximala uttaget per dag till en rimlig mängd.

Gränsen för när uttag får göras bör relateras till ett vattenflöde istället för en vattennivå (alternativt både vattennivå och vattenflöde som för Borgholms Energi). Utan en relation till vattenflöde går det inte att bedöma vilka effekter och hur stor påverkan vattenuttaget får nedströms. Det är också viktigt att vattenståndet mäts korrekt vid pumpstationen och för det krävs mer än en skala, exempelvis fixpunkter i närheten. Det är otydligt i ansökan om det finns en framtiden relation mellan flöde och vattenstånd, vilket SMHI anser krävs. Siffrorna 0,5 och 0,9 används på olika

ställen både med enheten m och m³/s och det går inte att följa kopplingen dem emellan.

I tabellerna på sidan 3, 4 och 5 i samrådsunderlaget används siffrorna 0,5 och 0,9 m³/s men utan förklaring. Värdena som används är dessutom modellberäknade data från SMHI och inte observationsdata från mätstationen Nedra Bägby som finns i samma nedladdningsfil som de modellberäknade data. På den här platsen har observerade data bättre kvalitet bland annat på grund av de uttag som sker uppströms och som inte är inkluderade i modellen. SMHI föreslår att beräkningen görs om med observerade värden för att ge en korrekt bild av antalet höglödesdagar. Generellt kan sägas att de modellberäknade flödena är överskattade under lågflöden och underskattade under höglöden. Vattenföringen vid stationen är oftast 0 flera månader per år.

I ansökan står att ett av villkoren ska vara "Rätt att tömma dammen". Denna punkt bör förtydligas.

SMHI vill framhålla vikten av att hållas underrättad av sökanden vad gäller ärendet även fortsättningsvis.

Avdelningschef Bodil Aarhus Andrae har beslutat i detta ärende som beretts av Lena Eriksson Bram, Lena Andersson, Anna Eklund och Maud Goltsis Nilsson.

För SMHI

Bodil Aarhus Andrae
Chef Avdelning Samhälle och säkerhet